

СИЛАБУС навчальної дисципліни

ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О. М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної
програми
Мова викладання

бакалавр
05 Соціальні та поведінкові науки
052 Політологія
Політологія
3
3 рік, VI семестр
вибіркова дисципліна (за вибором студента)
українська

Дні занять

згідно з розкладом

Консультації

щовівторка 11.00 –11.20 (208 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class).

Викладач

кандидат політичних наук, доцент
Костирев Андрій Геннадійович

Контакти

e-mail: akostyrev@ukr.net,
akostyrev18@gmail.com.
Facebook Messenger Andrey Kostyrev
Viber, Telegram 066-6484662.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Політична географія» охоплює широке коло базових геополітичних концепцій та різноманітних сучасних теорій, які складають наукове підґрунтя для глибокого аналізу міжнародних проблем, представляє характеристику геополітичних інтересів та діяльності основних глобальних акторів, а також розкриває роль і функції України у великій геополітичній грі.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Політична географія» полягає у тому, щоб на основі розуміння сутності територіально-політичної організації суспільства та знання особливостей політичного і державного ладу, форм правління і адміністративно-територіального устрою країн світу сформувати у студентів здатність аналізувати сучасну політичну карту світу, давати характеристику політико-географічного положення регіонів і окремих держав світу та використовувати ці компетентності при розробці пропозицій щодо розвитку міжнародного співробітництва України і туризму по окремих географічних напрямках.

Зокрема, вивчення навчальної дисципліни «Історія політичної думки в Україні» сприятиме формуванню таких загальних та спеціальних компетентностей як:

Шифр згідно СВВ	Компетентності
	загальні
ЗК 01	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 02	Здатність спілкуватися іноземною мовою
ЗК 03.	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 05.	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 06	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.
ЗК 07	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства
	спеціальні
СК 01	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат політичної науки.
СК 02	Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної політичної думки.
СК 03	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК 04	Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії та політичної методології у фаховій діяльності.
СК 05	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
СК 09	Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Теоретико-методологічна база політичної географії.
2. Політико-географічна характеристика держав у регіонах світу.

Структура першого змістовного модуля складається з двох блоків – лекційного блоку і блоку самостійної роботи, а структура другого модуля складається з трьох блоків, включаючи блок семінарських (практичних) занять. Ці блоки націлені на забезпечення опанування тематикою дисципліни не тільки як результату пасивної роботи «на прийом» під час прослуховування лекцій та прочитання рекомендованої літератури у процесі самостійної роботи, але й активної творчої діяльності «на віддачу», яка полягає у критичному осмисленні матеріалу лекцій, навчальних посібників, наукових і аналітичних публікацій, кваліфікованій участі у дискусіях під час семінарів, підготовці змістовно глибокого та методично правильно оформленого авторського реферату по тематиці кожного модуля, виконанні контрольного тесту та відповіді на заліку. Залік, водночас, є формою підсумкового контролю успішності навчання.

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Теоретико-методологічна база політичної географії				
1	Політична географія як наука	2		4
2	Територіально-політична організація суспільства	2		4
Модуль 2. Політико-географічна характеристика держав у регіонах світу				
3	Політико-географічна характеристика України	2	2	4
4	Політико-географічна характеристика держав Західної та Північної Європи	2	2	8
5	Політико-географічна характеристика держав Центральної та Східної Європи	2	2	8
6	Політико-географічна характеристика Росії, держав Кавказу та Центральної Азії	2	2	8
7	Політико-географічна характеристика Китаю та інших держав Східної та Південної Азії	2	2	8
8	Політико-географічна характеристика США, Канади та держав Латинської Америки.	2	2	8
9	Політико-географічна характеристика держав Північної Африки, Близького та Середнього Сходу.	2		4
Разом за курс - 90 год.		18	12	60

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

Географія: світи, регіони, концепти / Г.де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій / Пер. з англ. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.

Гольцов А.Г. *Геополітика та політична географія*. підручник. - К., 2012. – 416 с.

Дністрянський М.С. *Політична географія та геополітика*: Навч. посіб. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – 344 с.

Книш М.М. *Політико-географічна глобалістика*: навч. Посібник / М.М. Книш, Л.І. Котик. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 484 с.

Колосов В.А., Мироненко Н.С. *Геополітика и политическая география*. – М: Аспект Пресс, 2001. – 479 с.

Купрієнко Д. А. *Державна територія і державний кордон*: навчальний посібник / Д. А. Купрієнко, Ю. А. Дем'янюк, О. В. Діденко. – Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2014. – 256 с

Максаковский В.П. *Географическая картина мира*: В 2 кн. Кн.І: Общая характеристика мира. – М.: Дрофа, 2004. – 496 с.

Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б.П.Яценко, В.І.Стафійчук, Ю.С.Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.

Сюткін С. І. *Політична географія* : навчальний посібник / С.І. Сюткін; Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. – Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2017. – 120 с.

URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/947/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%93.pdf>.

Political geography. The Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/political-geography>

Ратцель Ф. *Политическая география*. Т. 1. Москва, 1997.

Трохимчук С.В., Федунь О.В. *Політична географія світу*: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 422 с.

Трохимчук С. В., Федунь О. В. *Політична географія світу*: Навч. посібник. – К.: Знання, 2007. — 422 с.

Яценко Б.П. *Політична географія*: навч. посіб. – К.: Вид. Ін-ту сходознавства НАНУ, 2005. – 134 с.

Jones M., Jones R., Woods M., Whitehead M., Dixon D., & Hannah M. *An Introduction to Political Geography Space, Place and Politics*. Routage, 2015. URL: <http://elibrary.vssdcollege.ac.in/web/data/books-com-sc/bcom-1/An%20Introduction%20to%20Political%20Geography-%20Space,%20Place%20and%20Politics.pdf>.

Додаткова:

Олійник Л.Б., Степаненко А.В. *Вступ до соціальної географії*: Навч. посіб. – К.: Знання, КОО, 2000. – 204 с.

Пістун М.Д. *Основи теорії суспільної географії*. – К.: Вища шк., 1996. – 232 с.

Світова економіка: Підручник/ А.С.Філіпенко, О.І.Рогач, О.І.Шнирков та ін. – К.: Либідь, 2000. – 582 с.

Сігал. С. Етнічне мапування як ідеологія простору. *Zbruch*, 25.11.2015. URL: <https://zbruc.eu/node/44264>

Соціально-економічна географія світу. Загальна частина / За ред. С.П. Кузика. – Тернопіль: Підручники & посібники, 1998. – 256 с.

Соціально-економічна географія України: Навч. посіб. / За ред. О.І. Шаблія. – Л.: Світ, 2000. – 680 с.

Сухарев В.А., Сухарев М.В. *Психологический портрет народов и наций*. – Д.: Сталкер, 1997. – 400 с.

Топчієв О.Г. *Основи суспільної географії*: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2001. – 556 с.

Шаблій О.І. *Основи загальної суспільної географії*. Підручник. – Л.: Вид.центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – 444 с.

Юрківський В.М. *Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни*: Підручник. – К.: Либідь, 2000. – 416 с.

Agnew J. *A Companion to Political Geography* / J. Agnew, K. Mitchell, G. Toal. Placewell, 2008. Political geography. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Political_geography#:~:text=Political%20geography%20is%20concerned%20with,themselves%20affected%20by%20spatial%20structures.

Political Geography - an overview: ScienceDirect Topics. URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/political-geography>.

Political geography - Human Geography - Research Guides URL: https://researchguides.dartmouth.edu/human_geography/political.

Political Geography. An interdisciplinary journal. URL: <https://www.journals.elsevier.com/political-geography>.

Taylor PJ & Flint C *Political geography: world-economy, nation-state and locality* Harlow: Pearson Education Lim, 2007.

Довідкова:

Довідник по регіонах, країнах, організаціях світу (історія, карти). URL: <http://www.intourion.ru>.

Довідник ЦРУ по країнах світу. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

Етнополітична карта світу: XXI століття / Методичний і предметний коментарі / П.Жук, Н.Мазур, Р.Соломонюк, Р.Турчак URL: <http://www.svit21.narod.ru> .

Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (ВТО) URL: <http://www.world-tourism.org/ruso/index.htm> .

Сайт «Країнознавство – все про країни світу», в т.ч. історія держав, що зникли з політичної карти. URL: <http://www.maxpj.ru/countries.php>.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних та онлайн-занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання (при підготовці творчих есе і відповідей на семінарах та іспиті) забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Бали за основні види робіт нараховуються наступним чином:

- за роботу на лекційних заняттях по кожній темі – 2 бали (1 бал за годину);
- за роботу на семінарських заняттях по кожній темі – до 5 балів (до 3 балів – за відповідь і до 2 балів – за доповнення);
- за творче авторське реферату по тематиці кожного зі змістовних модулів – до 12 балів;
- за контрольний тест – до 15 балів (по 1 балу за кожну вірну відповідь);
- за усну відповідь на заліку – до 20 балів (до 10 балів – за кожне питання).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики
90 – 100	A	відмінно
83 – 89	B	добре
75 – 82	C	
68 – 74	D	
60 – 67	E	задовільно
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни